

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра авіаційної психології

Освітньо-професійна програма «Психологія бізнесу» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Силабус навчальної дисципліни

Назва дисципліни	ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ
Викладач	Помиткіна Любов Віталіївна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології
Профайл викладача	http://www.lib.nau.edu.ua/naukpraci/teacher.php?id=10616
Контактний телефон	406-71-16; 099-138-47-38
E-mail:	LyubVit@bigmir.net
Сторінка дисципліни	
Консультації	Очні консультації: (за попередньою домовленістю) Понеділок, Четвер з 15.00 до 17.00 Онлайн: (за попередньою домовленістю) по Viber (+38099-138-47-38) у робочі дні: з 9.30 до 17.30.

1. Анотація до дисципліни

Дисципліна спрямована на підготовку магістрів до вивчення основ організаційної психології, яка побудована навколо її центральної категорії – поняття організації та позиції людини в ній. Зміст дисципліни побудовано так, щоб студент розглянув психологічні явища, пов'язані з життєдіяльністю організації, найбільш значущі психологічні закономірності її функціонування і розвитку, психологічні аспекти життя людини всередині організації, феномени спілкування і взаємодії людей всередині організації, управління групами, впровадження нововведень в організаціях.

2. Мета і завдання дисципліни

Метою викладання дисципліни є знайомство студентів з основними механізмами створення та функціонування організації, принципами підбору персоналу з урахуванням психологічних відмінностей та особистісних ресурсів, ефективними моделями управлінської поведінки.

Завданнями вивчення дисципліни «Організаційна психологія» є:

- сприяння процесу професійного самовизначення майбутніх психологів;
- знайомство з основними підходами до управління людиною та її діяльністю в організації;
- вивчення психологічних передумов створення організації та основних кроків її створення;
- дослідження типів організаційних структур
- оволодіння прийомами організаційної діагностики.

3. Формат дисципліни

Змішане навчання (що передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо та відео, інтерактивні елементи, онлайн консультування тощо).

Під час сесії формат очний (*offline / Face to face*), у міжсесійний період – дистанційний (*online*).

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи: групова дискусія, рольові ігри, ситуаційні задачі, відпрацювання технік психологічної допомоги.

4. Результати навчання

Компетентності, які повинен набути студент в результаті вивчення навчальної дисципліни:

- знати типи неформальних угруповань в організації;
- знати соціально-психологічну структуру організації;
- знати соціально-психологічні та організаційно-адміністративні стилі управління;
- знати співвіднесення стадій життєвого циклу, типів стратегії організації та особливостей персоналу; роль і значення корпоративної культури для функціонування організації;
- вміти аналізувати вплив статево-вікових особливостей психіки на діяльність та поведінку співробітників;
- самостійно проводити аналіз соціально-психологічних механізмів мотивації персоналу організації;
- надавати рекомендації щодо формування корпоративної культури.

5. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Кількість годин
лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	12
самостійна робота	128

6. Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна\вибіркова
2019	2	1,2	053 «Психологія»	6,5 / 195	2	Екзамен	Нормативна

7. Пререквізити

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Організаційна психологія» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріал таких дисциплін як: «Психологія управління», «Психологія організацій», «Психологія девіантної поведінки», «Психологічна служба».

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією, методистом та викладачами з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, методистом, викладачами та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

9. Політики дисципліни

При організації освітнього процесу в Національному авіаційному університеті студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до:

1. [Положення про організацію освітнього процесу в Національному авіаційному університеті](https://nau.edu.ua/site/variables/news/2019/4/organizovpro.pdf)

<https://nau.edu.ua/site/variables/news/2019/4/organizovpro.pdf>

2. Політика НАУв сфері якості

<https://nau.edu.ua/site/variables/news/2018/12/Polituka%20v%20sferi.pdf>

3. Освітньо-професійна програма «Психологія бізнесу»

<https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/ects/informatsiya-po-programah/bakalavr-aki/fakultet-lingvistiki-ta-sotsialnih-komunikatsiy/psihologiya-biznesu-2.html>

[https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance%20ukr/EKTS/OPP 2019/FLSK GMI/15 053 mag.pdf](https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance%20ukr/EKTS/OPP%202019/FLSK%20GMI/15%20053%20mag.pdf)

4. Положення про навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни

<https://nau.edu.ua/site/variables/news/2017/10/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9D%D0%9C%D0%9A%20%D0%B2%D1%80%D0%B0%D1%85%D0%B7%D1%96%20%D0%B7%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B8.pdf>

5. Положення про Навчально-науковий інститут інноваційних освітніх технологій

<http://iiot.nau.edu.ua/images/docs/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9D%D0%9D%D0%86%D0%86%D0%9E%D0%A2.pdf>

6. Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату

<https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/sistema-menedzhmentu-yakosti-nau/dokumentatsiya-sistemi-menedzhmentu-yakosti-universitetu/>

7. Положення про інституційний репозитарій (електронний архів) Національного авіаційного університету

<http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/9180>

8. Методичні рекомендації щодо вільного вибору студентами навчальних дисциплін

https://nau.edu.ua/site/variables/docs/docsmenu/uchebniv%20process/polojennya/Vilyi_vybir_dustsyplin.pdf

9. Кафедра авіаційної психології

http://gmi.nau.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=17&Itemid=55

10. Навчально-методична карта дисципліни

Тиждень, дата, години	Тема, основні питання <i>(розкривають зміст і є орієнтирами для підготовки до модульного і підсумкового контролю)</i>	Форма діяльності (заняття) / формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години	Вага оцінки	Термін виконання
2 СЕМЕСТР							
Змістовий модуль I. ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК ОКРЕМА ГАЛУЗЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ							
За розкладом заочного відділення	<p>Тема 1. Предмет та задачі організаційної психології Предмет та задачі організаційної психології. Предмет вивчення організаційної психології. Багаторівневий підхід до психологічного аналізу організаційних ефектів. Особистісний підхід як смисловий ключ до управління людиною та її діяльністю в організації. Види соціальних організацій. Кроки створення організації. Життєвий цикл організації. Постановка цілей в організації. Місія та стратегія існування організації.</p>	Лекція/ <i>Face to face</i>	Презентація, навчально-методичне забезпечення	Інтернет-Ресурси, літ. 1; 7	2 годин	Табл. 3.1-3.3	Підготуватися до практичних занять
За розкладом заочного відділення	<p>Тема 2. Мета та критерії вивчення організаційної психології як окремої галузі психологічної науки Мета та критерії вивчення організаційної психології як окремої галузі психологічної науки. Багатозначність поняття «організація». Організація як соціальна система. Організація як середня соціальна група. Моделі організацій. Ситуаційний підхід - провідна методологія у дослідженні організацій. Рівні аналізу психологічних явищ в організації: індивід, група, організація.</p>	Самостійна робота	Презентація, навчально-методичне забезпечення	Інтернет-Ресурси, літ. 2; 3; 4	2 годин		Самостійну роботу виконати й здати за 1 день до заліку

3 СЕМЕСТР

Змістовий модуль II. ПРОБЛЕМА СВОБОДИ ДИЗАЙНУ РОБОЧОГО СЕРЕДОВИЩА

<p>За розкладом заочного відділення</p>	<p>Тема 3. Статеві-вікові особливості психіки та їх прояв у поведінці персоналу. Вплив статевих відмінностей на діяльність та поведінку співробітників. Вплив віку на інтелектуальну активність та продуктивність персоналу. Якість особистості співробітників. Відбір кадрів. Завдання керівника організації на етапах добору та атестації персоналу. Human resource як сучасний напрямок прикладних досліджень в організаційній психології.</p>	<p align="center">Лекція/<i>Face to face</i></p>	<p>Презентація, навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Інтернет-Ресурси, літ. 1; 2; 3; 4; 5</p>	<p align="center">2 годин</p>		
<p>За розкладом заочного відділення</p>	<p>Тема 4. Ситуація та людина в організації: умови для дослідження Управління та менеджмент. Керівник як суб'єкт управлінської діяльності. Рівні організаційного керівництва. Система основних управлінських функцій. Взаємодія керівника з організаційним психологом. Завдання організаційного психолога як фахівця.</p>	<p align="center">Лекція/<i>Face to face</i></p>	<p>Презентація, навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Інтернет-Ресурси 3; 4</p>	<p align="center">2 години</p>		<p>Контрольну роботу здати на кафедру за 1 тиждень до початку сесії</p>
<p>За розкладом заочного відділення</p>	<p>Тема 5. Кореляти й результати задоволеності роботою Задоволеність і конфлікти в організації як феномен. Типи конфліктів, причини, наслідки. Організаційні та особистісні чинники конфліктів. Особливості конфліктів в різних видах організацій. Специфіка конфліктної взаємодії в українських організаціях. Адміністративні та психологічні методи управління конфліктами. Медіативна компетентність як феномен.</p>	<p align="center">Лекція/<i>Face to face</i></p>	<p>Презентація, навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Інтернет-Ресурси : 6</p>	<p align="center">2 години</p>		

<p>За розкладом заочного відділення</p>	<p>Тема 6 . Процесуальні та змістовні теорії мотивації персоналу Психологічна структура мотивації. Співвідношення потреб людини та функцій організації. Коригуючі стратегії ослаблення та посилення мотивації. Організаційні фактори мотивації персоналу. Вирішення завдань підвищення мотивації персоналу психологом-консультантом. Корпоративна культура та корпоративні цінності.</p>	<p>Лекція/<i>Face to face</i></p>	<p>Презентація, навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Інтернет-Ресурси - 5</p>	<p>2 години</p>		<p>Самостійну роботу виконати й здати за 1 день до заліку</p>
<p>За розкладом заочного відділення</p>	<p>Тема 7 Психологічні механізми командування Команда як дескриптивне, ідеологічне та метафоричне поняття. Ознаки і принципи командної роботи. Комплектування команди. Використання психодіагностичних методів для оптимізації складу команди. Етапи створення команди. Тренінг як дійовий інструмент створення команди. Можливості та обмеження командної роботи.</p>	<p>Лекція/<i>Face to face</i></p>	<p>Презентація, навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Інтернет-Ресурси: 3; 6</p>	<p>2 годин</p>		
<p>За розкладом заочного відділення</p>	<p>Тема 8. Компетенція в діях за умов організаційного середовища Особистісна риса «потреба у домінуванні» є обов'язковим атрибутом управління і тісно пов'язана із незалежністю, що має велике значення для становлення підприємства, успіху підприємця. Інші змінні пов'язані зі змінною «локус контролю».</p>	<p>Лекція/<i>Face to face</i></p>	<p>Презентація, навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Інтернет-Ресурси; Літ. 4; 5</p>	<p>2 годин</p>		
	<p>Контрольна робота</p>				<p>8 годин</p>	<p>28 балів</p>	

11. Система оцінювання та вимоги

Розподіл балів, які отримують студенти з дисципліни «Організаційна психологія»

3.1. Методи контролю та схема нарахування балів.

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 3.1.

Таблиця 3.1

3 семестр		Мах кількість балів
Модуль № 2		
Вид навчальної роботи	Мах кількість балів	
Відповідь на семінарському занятті (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановчої сесії)	12	
Виконання та захист контрольної (домашньої) роботи	28	
Екзамен		60
Усього за 3 семестр		100

3.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи в балах оцінкам за національною шкалою

Рейтингова оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою
Виконання та захист лабораторної роботи	Виконання та захист контрольної роботи	
27-30	27-30	Відмінно
23-26	23-26	Добре
18-22	18-22	Задовільно
Менше 18	Менше 18	Незадовільно

3.3. Поточна семестрова модульна рейтингова оцінка за національною шкалою визначається як сума поточних оцінок за усі види навчальної роботи, передбачених в модулях даного семестру (табл.3.3.).

Таблиця 3.3

Відповідність поточних/підсумкових модульних рейтингових оцінок в балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
53-60	Відмінно

45-52	Добре
36-44	Задовільно
Менше 36	Незадовільно

3.4. Студент допускається до виконання залікового (модульного) завдання якщо він набрав не менше 36 балів.

3.5. Результат виконання екзаменаційного (залікового) завдання зараховують студенту, якщо він отримав за нього позитивну оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS відповідно до табл. 3.4.

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
36-40	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
33-35	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
30-32		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
27-29	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
24-26		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
Менше 24	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)

3.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка визначається як сума поточної/підсумкової семестрової та екзаменаційної (залікової) рейтингових оцінок, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)

82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

3.7. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

3.8. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

12. Рекомендована література

Базова

1. Занковский А. Н. Организационная психология : [учеб. пособ. для студ. вузов по специальности «Организационная психология»] / А. Н. Занковский. – М. : Флинта : МПСИ, 2000. – 328 с.
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Психология управління / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Академвидав, 2003. – 568 с.

а. Допоміжна

3. Психология : [учебник] / под ред. А. А. Крышова. – М. : Проспект. –1998. – 527 с.
4. Самыгин С. И. Психология управления : [учеб. пособ.] / С. И. Самыгин. – Ростов н/Д : Феникс, 2000. – 348 с.
5. Урбанович А. А. Психология управления : [учеб. пособие] / А. А. Урбанович. – Минск : Харвест, 2003. – 640 с.

Інформаційні ресурси

1. Современный подход к организационному развитию / Горшкова Л. А., Поплавский Б. Н., Поплавская В. А. – Режим доступа к сайту: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennyu-podhod-k-organizatsionnomu-razvitiyu>
2. Ильин В. А. Новые задачи исследования проблем реформирования интегрированных производственных структур в естественно-монопольном секторе экономики / В. А. Ильин. – Режим доступа к сайту: <https://cyberleninka.ru/article/n/novye-zadachi-issledovaniya-problem-reformirovaniya-integrirovannyh-proizvodstvennyh-struktur-v-estestvenno-monopolnom-sektore>

3. Шавырина А. Е. Формирование готовности сотрудников организации к управлению конфликтом в профессиональной деятельности : методический аспект / А. Е. Шавырина. – Режим доступа к сайту: <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-gotovnosti-sotrudnikov-organizatsii-k-upravleniyu-konfliktom-v-professionalnoy-deyatelnosti-metodicheskiy-aspekt>
4. Хомяченкова Н. А. Современные аспекты мониторинга устойчивого развития промышленного предприятия : методика и практика / Н. А. Хомяченкова. – Режим доступа к сайту: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-aspekty-monitoringa-ustoychivogo-razvitiya-promyshlennogo-predpriyatiya-metodika-i-praktika>
5. Хасанов И. И. Совершенствование кадрового планирования в организации / И. И. Хасанов. – Режим доступа к сайту: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovershenstvovanie-kadrovogo-planirovaniya-v-organizatsii>
6. Човдырова Г. С. Психологическая структура профессиограммы в научных исследованиях / Г. С. Човдырова, Н. А. Митрохина. – Режим доступа к сайту: <https://cyberleninka.ru/article/n/psihologicheskaya-struktura-professiogrammy-v-nauchnyh-issledovaniyah>
7. Шингаев С. М. Управление стрессом в организации / С. М. Шингаев. – Режим доступа к сайту: <https://cyberleninka.ru/article/n/upravlenie-stressom-v-organizatsii>